

ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОГО СПОРТУ

(індивідуальні та індивідуально-командні види професійного спорту - бокс, теніс, велоспорт)

доц. Н.В. Нерода, проф. Ю.А.Бріскін

Лекція з дисципліни “Загальна теорія професійного спорту”

БОКС

Термин "**prizefighting**" (англ. "боротьба за приз") є синонімом "професійного боксу" і підкреслює прагнення змагатися за грошової винагороди (1706 р.).

1681р. - перша згадка про бокс у новітній час. Англійська газета "Протестант Меркурі" опублікувала репортаж про кулачний бій (a match of boxing) між лакеєм та м'ясником його величності Герцога Олбемарлського.

З 1698 р. в Королівському театрі Лондона проводились регулярні боксерські змагання з узгодженими грошовими винагородами.

Джеймс Фігг (1684-1734)

Вважається першим професіональним кулачним бійцем в Англії.

В 1719 р. Джеймс Фігг був проголошений чемпіоном Англії і протягом 15-ти років носив це звання.

Джон Броутон (John "Jack" Broughton) «Батько боксу» Чемпіон Англії з 1740 по 1750 рр.

Розробив перші боксерські правила, які були затверджені **16 серпня 1743 р.** і діяли в Англії близько 100 років.

- * Правила забороняли удари нижче поясу та бити суперника, який упав.
- * Після падіння спортсмен мав 30 с щоб встати на ноги і продовжити поєдинок.
- * Раунд закінчувався падінням суперника і міг тривати від кількох секунд до 30 хв.

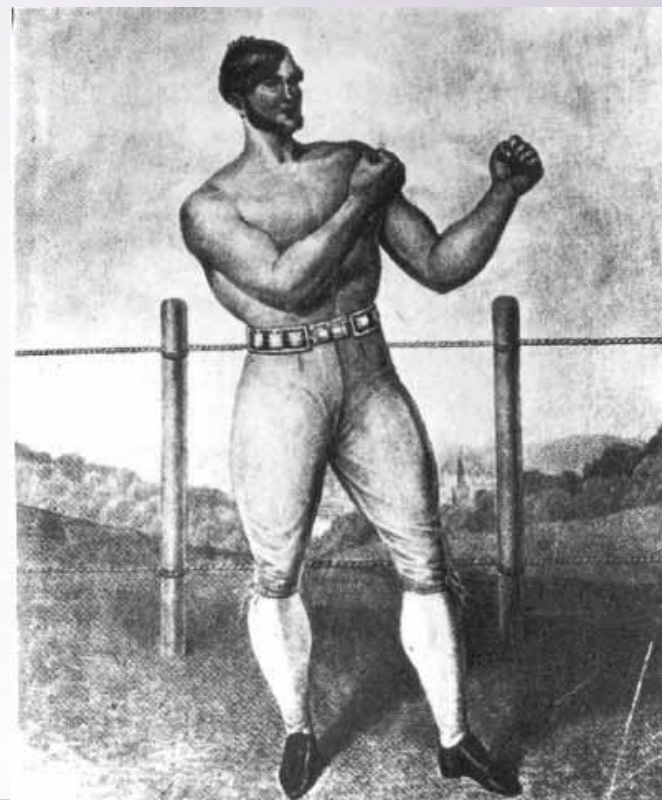

1838 р. - прийняті нові правила лондонської призової арени. (London Prize Ring rules).

Правила, склалися з 29 пунктів і регулювали правила ведення бою, умови проведення змагань, умови виплати винагород і ставок, що мало велике значення для гемблерів.

*Бенджамен Каунт
(Benjamin Gaunt)*

Джон Салліван (*John Lawrence Sullivan*)

Американський боксер-професіонал, в суперважкій ваговій категорії . Перший в сучасній історії Чемпіон світу в важкій вазі.

Саме йому історики приписують відкриття нокаутуючого удару в щелепу і інших ударів, які дозволяють досягти перемоги достроково.

JOHN L. SULLIVAN.

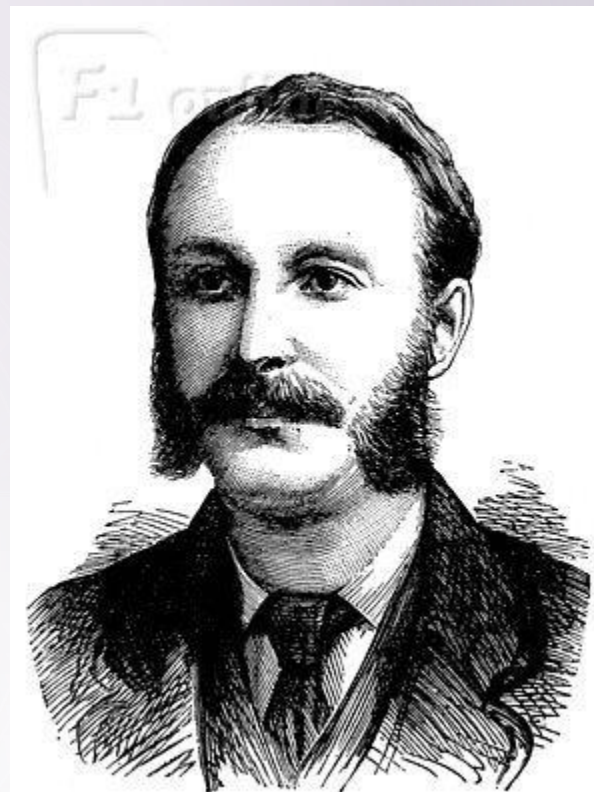
Champion Pugilist of the World

(in Ring Contests.)

1867 р. - “Правила маркіза Квінсберрі”.

Запропонував Джон Грехем Чамберс з Любительського Спортивного Клуба.

- * Боксувати дозволялося лише у спеціальних рукавичках;
- * Введені 3-хвилинні раунди з 1-хвилинними перервами між ними, 10-секундний відлік часу після нокауту;
- * Заборонено борцівські прийоми;
- * Правила не обмежували тривалість поєдинку. Перемагав той, хто міг довше утриматися на ногах;
- * Приймалась класифікація згідно вагової категорії спортсмена;
- * Нічия допускалася, якщо ті, хто зробив ставки на боксерів погоджувався з таким результатом.

© www.f1 online.de Bildnr./image no: 4746200

1891 р. - в Лондоні Джон Флемінг і А.Ф. "Пеггі" Беттінсон заснували приватний закритий професійний боксерський клуб - **Національний спортивний клуб (N.S.C)**.

Засновники мали на меті створити організаційну структуру, яка б контролювала розвиток професійного боксу в Великій Британії, стежила за дотриманням правил Квінсберрі і проголошувала "істинного" чемпіона.

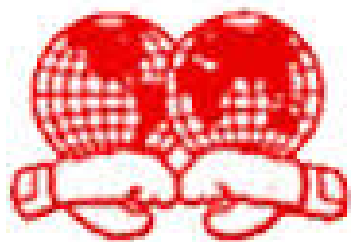
I. Всесвітня боксерська асоціація
(World Boxing Association - WBA)
1921 р.

II. Всесвітня боксерська рада (World Boxing Council-WBC) 14 лютого 1963 р

IBF

INTERNATIONAL BOXING
FEDERATION

III. Міжнародна боксерська федерація (*International Boxing Federation - IBF*) 1983 р.

World Boxing Organization

IV. Всесвітня боксерська організація (*World Boxing Organization- WBO*)

Джек Демпси
(William Harrison Dempsey)
“Манаській костолом”

Джо Луїс
(Joseph Louis Barrow)
“Коричневий бомбардувальник”

Роккі Марчіано
(Rocco Francis Marchegiano)
“Блокбастер Броктона”

Моххамед Алі
(Cassius Marcellus Clay)
«Найвеличнійший», «Народний
чемпіон», «Луїсвільська губа»

Чемпіон XVII Ігор Олімпіад (1960) в напівважкій ваговій категорії, абсолютний чемпіон світу в важкій вазі (1964–1966, 1974–1978). П'ятиразовий володар звання «Боксер року» (– 1963, 1972, 1974, 1975, 1978) і «Боксер десятиліття» (1970) за версією журналу The Ring; 2-й боксер в історії, отримавший нагороду «Спортсмен року» за версією журналу Sports Illustrated (1974), був визнаний «Спортсменом століття» за версіями кількох спортивних видань. Після закінчення кар'єри включений в Зал слави боксу (1987) і Міжнародний зал слави боксу (1990).

Майк Тайсон

(Michael Gerard "Mike" Tyson)

“Залізний Майк” , “Король нокаутів”, “Крутіша людина на планеті”, “Кід-динаміт”

Олімпійський чемпіон серед юніорів в першій важкій вазі (1982). Абсолютний чемпіон світу в важкій ваговій категорії. Чемпіон за версіями WBC(1986–1990, 1996), WBA (1987–1990, 1996), IBF(1987–1990), The Ring (1988–1990). Лінійний чемпіон(1988–1990). «Найперспективніший боксер» 1985 р. за версією журналу «Рінг». Найкращий боксер незалежно від вагової категорії (1987–1989). «Боксер року»(1986, 1988) за версією журналу «Рінг». «Боксер року» за версією BWAA (1986,1988). «Спорт особистість року» за версією BBC(1989). «Іноземний спортсмен року» за версією BBC(1989). Кращий закордонний спортсмен (1987–1989) за версією BBC. Включений в Зал слави боксу (2011) і Міжнародний зал слави боксу (2010), в зал слави рестлінга (2012). Внесений в Книгу Рекордів Гіннеса: за найбільшу кількість самих швидких нокаутів і як наймолодший чемпіон світу в важкій вазі.

Володар світових рекордів: наймолодший чемпіон світу в важкій вазі (в 20 років 144 дня); наймолодший абсолютний чемпіон світу в важкій вазі (в 21 рік); боксер, який витратив найменше часу з моменту дебюту на завоювання титулів чемпіона і абсолютного чемпіона світу в важкій вазі (1 р. 8,5 міс. і 2 р. 5 міс.);перший і єдиний чемпіон, який здобув три основних титули один за одним; найвисокооплачуваніший важковаговик в історії; єдиний, хто захистив титул абсолютного чемпіона (WBC, WBA, IBF) 6 разів поспіль; найбільша кількість найшвидших нокаутів (9 нокаутів менш ніж за 1 хв.).

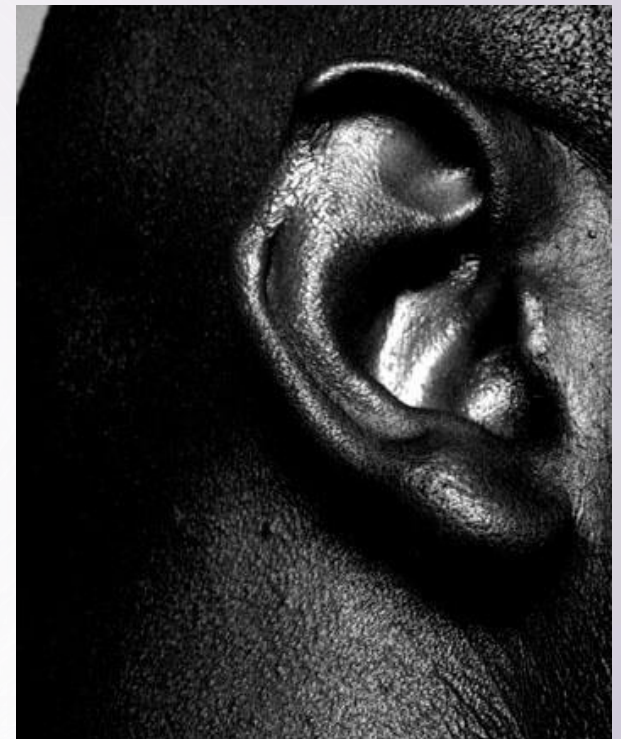
Евандер Холіфілд (*Evander Holyfield*) “Реально крутий”, “Воїн”

Срібний призер Панамериканських ігор в напівважкій ваговій категорії (1981).
Бронзовий призер XIII Ігор Олімпіади в напівважкій ваговій категорії (1984).
Абсолютний чемпіон світу в першій важкій вазі (1988). Чемпіон світу в першій важкій вазі за версіями WBA (1986-1988), IBF (1987-1988), WBC (1988). Абсолютний чемпіон світу в важкій ваговій категорії (1990-1992).

Чемпіон світу в важкій ваговій категорії за версіями чемпіон світу в важкій ваговій категорії WBC (1990-1992), IBF(1990-1992, 1993-1994, 1997-1999), WBA (1990-1992, 1993-1994, 1996-1999, 2000-2001), WBF(2010-2011). Тричі “Боксер року” за версією журналу “Рінг”(1987, 1996, 1997). Чотириразовий чемпіон світу суперважкій вазі.

1997 р.
Майк Тайсон - Евандер Холіфілд

Володимир Кличко
“Доктор сталевий молот”

68 боїв, 64 перемог
(54 нокаутом)

Екс-чемпіон світу у важкій вазі за версіями WBO (2000-2003, 2008-2015) , IBF (2006-2015), IBO (2006-2015), WBA (2011-2015) , за версією журналу The Ring (2009-2015) .

Позиції в рейтингах:

- 2 - Світова боксерська асоціація (WBA)
- 3 - Міжнародна боксерська федерація (IBF)
- 2 - Всесвітня боксерська організація (WBO)

Віталій Кличко “Доктор Залізний кулак”

47 поєдинки, 45 перемоги (41 нокаутом).

Почесний чемпіона світу за версією WBC. Чемпіон світу з боксу серед професіоналів за версіями WBO (1999–2000) та WBC (2004–2005, 2008–2013). У 1999 р. внесений до "Книги рекордів Гінесу" як перший чемпіон світу в надважкій ваговій категорії, який виграв 26 боїв нокаутом, для чого йому знадобилася найменша кількість раундів (тим самим, він побив рекорд Майка Тайсона). Шестиразовий володар титулів чемпіона світу з кікбоксингу (чотири серед професіоналів і двічі серед любителів).

Василь Ломаченко

Олександр Усик

ВЕЛОСПОРТ

Карл Фон Дрез (Karl von Drais) з Мангейма (Німеччина)

В 1817 р. отримав патент в Німеччині на винахід "першого в світі велосипеда".

За однією з версій, **велосипед-«павук»** вагою 60 кг було сконструйовано у 1800 р. кріпаком Артамоновим. Винахідник зробив успішний пробіг на своєму велосипеді з уральського села верхотуру до Москви (близько 2 000 км). У цю подорож кріпака Артамонова відправив його господар - власник заводу, який забажав здивувати царя Олександра I «дивовижним самокатом». За винахід велосипеда Артамонову та його родині було даровано свободу.

Еволюція велосипеда упродовж XIX-XX ст.

У **1855** р. винайшли порожнисті пневматичні шини, які мали шалений успіх і стали відразу встановлюватися на велосипедах.

Перша гонка дистанцією 1200 м відбулася **31 травня 1868 р.** в парку Сент-Клоу у Парижі. Переможцем став англієць **Джеймс Мур**.

Через рік Дж. Мур переміг в більш значній гонці - 120 км від Руана до Парижа. Його швидкість становила 11 км / год, що було справжнім рекордом для того часу.

У **1872 р.** такі змагання вперше були проведені у Берліні. Гонщиків стали поділяти на аматорів, професіоналів і незалежних велосипедистів.

Наприкінці ХХ ст. швидкість пересування зростає до 70 км/год, що зумовило появу віражів з нахилом від 20° до 35°..

У **1893 р.** в Чикаго було організовано перший **чемпіонат світу для спортсменів-аматорів на треку**.

З **1895 р.** проводяться **чемпіонати світу для професіоналів**.

Перша шестиденна гонка для професіоналів була проведена у **1896 р.** в США.

З **1927 р.** проводяться **чемпіонати світу серед професіоналів з шосейних велоперегонів**.

У 1900 р. створено Міжнародний союз велосипедистів (UCI).

•До 1965 р. під егідою Міжнародного союзу велосипедистів (UCI), розвивався як аматорський, так і професійний велоспорт.

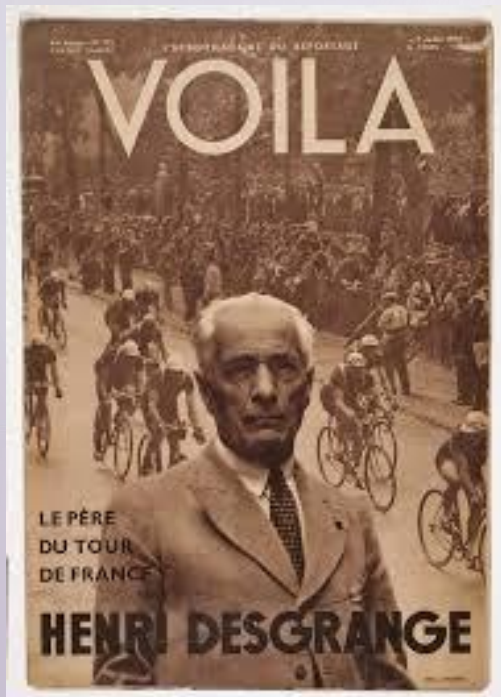
•У 1965 р. в структурі UCI було сформовано Міжнародну федерацію професійного велосипедного спорту (FIPC), що сприяло більш активному його розвитку.

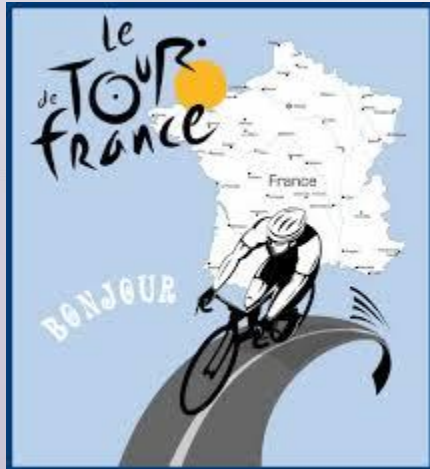
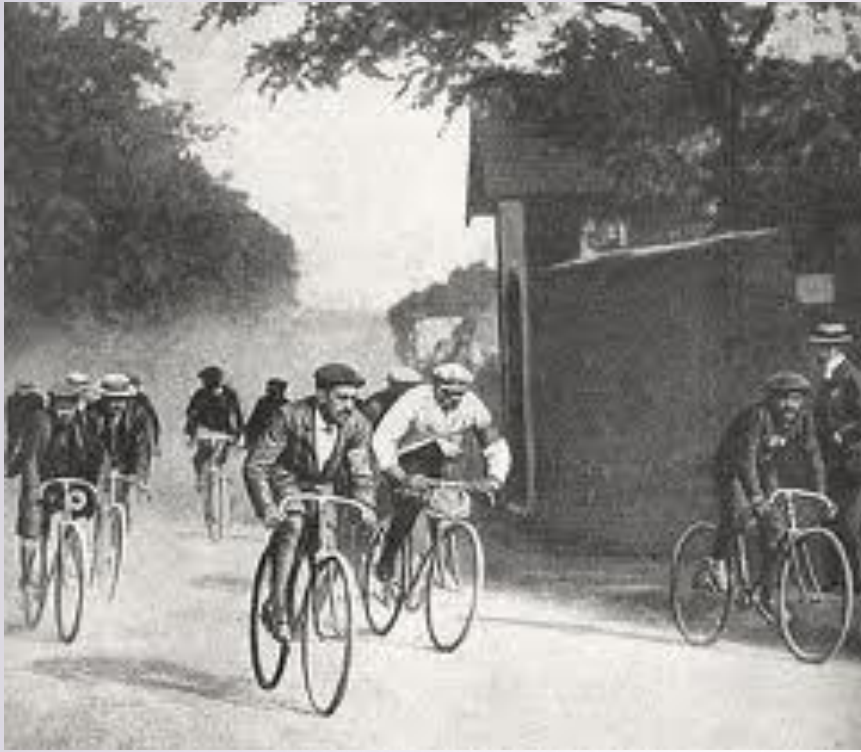
Позитивні зміни МОК у ставленні до професійного спорту дозволили UCI на початку 1990-х років узаконити відкриті змагання з велоспорту, а з 1996 р. прийняти рішення щодо єдиної ліцензії для велосипедистів, так званого паспорта велосипедиста/

На початку ХХ ст. у Франції великої популярності набули перегони **Бордо-Париж, Париж-Рубе, Париж-Тур**.

З **1902 р.** упродовж 11 років велогонку **Бордо-Париж** організовувала, фінансувала і висвітлювала популярна французька газета **«Le Vélo»**, головним конкурентом якої була газета **«L'Auto»**.

У **1903 р.** з ініціативи працівника **«L'Auto»** **Жео Лефевра** її власник, колишній велогонщик **Анрі Деграндж** запропонував своє бачення престижної велогонки світу: тривалість перегонів 19 діб; 6 етапів з відпочинком між ними від одного до чотирьох днів; загальна довжина перегонів близько 2500 км. Це була гонка **Тур де Франс** («Велика Петля»).

1 липня 1903 р. з передмістя Парижу до Ліона стартували 60 велогонщиків у першій **Тур де Франс**.

До фінішу багатоденної гонки дійшли лише 20 велосипедистів. Першим переможцем Тур де Франс став 32-річний **Моріс Гарен**. Загальну дистанцію 2428 км від подолав за 94 години 33 хв.

Тур де Франс 1903 року

(1–19 липня 1903 р.)

6 етапів

2428 км

60 гонщиків

Час переможця (Моріс Гарен) -

94:33.14

Тур де Франс 2016 року

(02 липня- 24 липня 2016 р.)

21 етап

3535 км

198 гонщиків

Час переможця (Кріс Фрум) -

89:04:48

Жовта майка лідера перегонів у загальному заліку. Запроваджена у 1919 р. з ініціативи Анрі Дегранджа.

Зелена майка лідера у спринтерському заліку. Запроваджена у 1953 р.

Майка „короля гірських трас”. У 1975 р. кольори майки були запропоновані тодішнім спонсором Тур де Франс, шоколадом Poulain Chocolate.

Біла майка - відзнака найкращого молодого велосипедиста, якому до 1 січня поточного року не виповнилося 25 років.

Ярослав Попович, найкращий молодий велогонщик Тур де Франс-2005.

Спеціальний номер (білий на червоному фоні), який вручається найбільш агресивному гонщику етапу (за кількістю атак, за час знаходження у відриві від пелетону). Запроваджено у **1959 р.**

Грошові винагороди у Тур де Франс (з 2007 р.):

- € 450,000 отримує переможець гонки;
- по € 25 000 - володарі зеленої майки (найкращий спринтер) та майки у горошок(найкращий гірський гонщик);
- € 20 000 - кращий молодий спортсмен за результатами гонки;
- € 8000 - переможці кожного етапу;
- € 800 - приз для переможця проміжного спринту;
- € 350 - денна премія для володаря жовтої майки;
- € 300 - денна премія для володарів зеленої, білої і майки в горошок;
- € 20 000 - премія для найбільш агресивного гонщика усієї «петлі».
- € 2000 - денна премія для найбільш агресивного гонщика.

Про популярність велоспорту і, зокрема, Тур де Франс у світі свідчить і той факт, що до переліку антипремій, тобто премій за найбільш сумнівні досягнення, окрім Золотої малини, Шнобелівської премії та Срібної калоці було включено премію **Латерн Руж**. Вона вручається велогонщику, який посів останнє місце у гонці Тур де Франс. Назва премії перекладається як «Червоний ліхтар» і символізує відповідно червоний ліхтар в останньому вагоні поїзда.

Джіро д'Італія - багатоденна велогонка, яка проводиться щороку (травень-червень) в Італії з **1909 р.**

Перша Джіро д'Італія стартувала 13 травня 1909 р. в Лорето за ініціативи головного редактора розділу про велоспорт італійської спортивної газети *Gazzetta dello Sport* Армандо Куні.

□ Газета виділила 3000 лір для преміювання переможця, а італійський Союз велосипедного спорту ще 14000 лір.

З **1988 р.** Джіро д'Італія проводиться також для жінок та для юніорів

Вуельта Іспанії - багатоденна велогонка, яка вважається третьою за важливістю і складністю в світі після Тур де Франс та Джіро д'Італія. Започаткована у **1945 р.**

Гонка	Лідер загального заліку	Лідер спринтерського заліку	Лідер гірського заліку	Лідер молодіжної класифікації	Інше
Джіро д'Італія					
Тур де Франс					
Вуельта Іспанії					

Чинний чемпіон світу в будь-якій дисципліні велоспорту, визнаній UCI, повинен брати участь у змаганнях, одягнувши **райдужну майку**.

□ «Прокляття райдужної майки»

Вважається, що наступного після завоювання титулу сезону (коли гонщик носить райдужну майку) чемпіон виступає невдало, принаймні помітно гірше попереднього сезону. Легенда про прокляття майки отримала широку популярність на рубежі століть, коли ряд чемпіонів світу провели невдалі наступні сезони. Тоді згадали невдачі чемпіонів минулого: чемпіон 1970 р. Жан-П'єр Монсер загинув через півроку після завоювання титулу; чемпіони 1965 і 1987 рр. Том Сімпсон і Стівен Рош практично пропустили сезони у райдужній майці через травми.

Найбільш яскравий приклад самопожертви заради лідера - вчинок Рене В'єтто у 1934 р. під час гонки Тур де Франс.

В'єтто виграв чотири етапи і конкурував з капітаном своєї команди Антонен Маньє. Коли Маньє розбився на спуску з підйому гори Portet d'Aspet, В'єтто, який в черговий раз був у відриві, піднявся до нього і віддав своє переднє колесо. Потім В'єтто сидів на кам'яному паркані, в очікуванні технічної підтримки, і плакав, оскільки шансів на перемогу у нього вже не було.

Професійні команди формуються з гонщиків, яких умовно можна поділити на чотири категорії:

- лідери
- фінішери (спринтери)
- гірські гонщики
- грегари („чорноробочі”)

Рене В'єтто, французький гонщик

Ленс Едвард Армстронг - 7-разовий переможець Тур де Франс (1999-2005). У 1996 р. в нього діагностували рак (ймовірність одужання становила 10%). Всього через 2 тижні після лікування новітніми агресивними методами хіміотерапії Армстронг повернувся до тренувань.

На Іграх XXVII Олімпіади 2000 р. у Сіднеї виборов бронзову медаль, незважаючи на те що напередодні старту під час тренування він потрапив у ДТП (в'їхав у вантажівку і пошкодив хребет). У 2001 р. лікарі не знайшли в його тілі жодної ракової клітини.

Очолював Фонд допомоги хворим на рак, який отримав 52 млн доларів на потреби хворих раком лише від продажу фірмових браслетиків від Армстронга. У 2008 повернувся у спорт для пропаганди боротьби з раком.

Крістофер Фрум

британський професійний велогонщик кенійського походження, який виступає за команду Team Sky. Триразовий переможець «Тур де Франс» у генеральній класифікації (2013, 2015 і 2016), бронзовий призер Олімпійських ігор 2012 року в індивідуальній гонці.

Перший уродженець Африки, що добрався до подіуму Гранд Туру (Вуельта Іспанії 2011) [1] і виграв Гранд Тур - Тур де Франс 2013, Тур де Франс 2015 і Тур де Франс 2016.

Тенис

Початок XIII ст. - поява гри Jeu de paume
(фр. - гра долонею).

В Англії гра отримала назву «теніс» (фр. «tenez» - «ось вам, беріть»).

В **1530 р.** у палаці Хемптон Корт побудували перший в ситі тенісний майданчик.

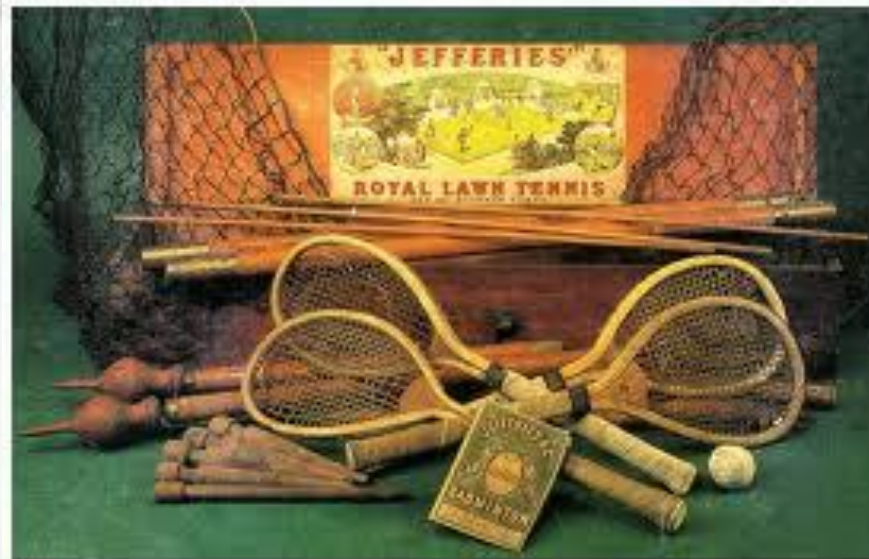
На початку XVI ст. були відомі ракетки, у котрих у дерев'яному ободі були натягнуті жили.

Сучасний теніс виник у Великобританії в кінці XIX ст.

Уолтер Уінгфілд - офіцер британської армії, “Батько тенісу”. Він опублікував перші правила гри в брошурі “Сферистика, або лаун-теніс” (англ., “lawn»- «галявина, газон») і запатентував необхідний для неї інвентар і корт (**1874 р.**).

Кінець 1870-х - початку 1880 рр. - в більшості європейських країн виникають перші тенісні клуби. Теніс знаходить своїх прихильників і в ряді країн Південної і Центральної Америки.

1875 р. - Клуб любителів крикету округу Мерілібон (Англія) опублікував нові правила гри в теніс.

1875 р. - рік заснування тенісу. Місце заснування - трав'яні майданчики англійського Клубу любителів крикету в містечку Уїмблдон, члени якого вирішили провести перший в історії тенісу чемпіонат Англії, який в подальшому отримав назву **"Уїмблдонський турнір"**.

1877 р. - в Уїмблдоні проведений перший турнір серед чоловіків по лаун-тенісу, організатором якого був Всеанглійський Клуб крикету і лаун-тенісу.

1881р. - створено Національну асоціацію лаун-тенісу США. У Ньюпорті проведено **"Національний чемпіонат США серед чоловіків"**

1887 р. - організовано жіночий турнір "Національний чемпіонат США серед жінок.

1899 р. - чотири студенти Гарвардського університету вирішили проводити змагання, в яких візьмуть участь національні збірні команди. Дуайт Девіс розробив схему проведення турніру і на власні кошти придбав срібний кубок для переможця. Перший турнір відбувся в Брукліні в 1900 р. між збірними США і Великобританії.

*Дуайт Філлі Девіс (Dwight Filley Davis)
американський політик і спортсмен.
49-й військовий міністр США.
Засновник Кубка Девіса,*

1891 р. - в Парижі започатковано **Національний чемпіонат Франції**. З 1924 р. став відкритим для іноземців.

Ролан Гаррос — французький льотчик часів Першої світової війни. В 1913 р. став першим льотчиком, який пересік Середземне море.

1905 р. в Мельбурні було проведено «**Чемпіонат Австралазії**». В 1927 р. назву турніру було змінено на "Чемпіонат Австралії". В 1969 р. отримав існуючу сьогодні назву *Відкритий чемпіонат Австралії*.

Турніри Великого Шлему (*Grand Slam*)

1912 р. в Парижі була заснована **Міжнародна федерація лаун-тенісу** (в подальшому Міжнародна федерація тенісу - ITF).

1926-1967 рр. - перетворення тенісу в "товар", формування і розвиток професійного тенісу.

1926 р. - футбольний менеджер Чарльз Пайл найняв кількох тенісистів і організував комерційне турне. Сюзанн Ленглен(чемпіонка Олімпійських ігор в Антверпені) поклала початок жіночому професійному тенісу.

Сюзанн Ленглен (Siuzanne Lenglen) - французька тенісистка, дворазова олімпійська чемпіонка 1920 року, 33-разова переможниця турнірів «Великого шлему». Одна з перших світових зірок яка змінила аматорський теніс на професійний.

1927 р. створюється Професійна асоціація лаун-тенісу (PLTA), з 1971 р. Асоціація професійного тенісу США (USPTA) - національна організація, яка представляє інтереси професійних гравців і інструкторів.

1948 р. тенісисти Джон Крамер (*John A. 'Jack' Kramer;*) і Боббі Ріггс (*Robert Larimore „Bobby“ Riggs*) організовують ще одне турне професіоналів з призовим фондом 353 тис.дол. Це турне сприяло утворенню Національної тенісної ліги (NTL).

1967 р. - техаський нафтовий магнат Гарольд Лафайет Хант утворює нове професійне об'єднання "Світовий тенісний чемпіонат" (WTC).

Грудень 1967 р. - Федерація тенісу Англії на Генеральній Асамблеї прийняла рішення про перетворення на "відкриті" всі англійські турніри.

1968 р. - ITF оголосила початок ери "відкритого тенісу". Так, починаючи з 1968 р. Уімблдон і інші турніри стають відкритими, а з 1973 р професіонали допускаються для розіграшу Кубка Девіса.

Кінець 1970 - х рр. - тісна взаємодія між ІТФ і "Світовим тенісним чемпіонатом" (WTC).

1972 р. - за ініціативою провідних тенісистів з різних країн було створено **Асоціацію тенісистів-професіоналів (АТР)**.

1973 р. - **Жіноча асоціація професійного тенісу (WITA)**, котру у 1990 р. було перейменовано у Жіночу тенісну асоціацію (WTA).

